

ULUSLARARASI HUKUK VE FİLİSTİN SORUNU ÜZERİNE

BERDAL ARAL, 5 ŞUBAT 2024

Mülakat: Naman Bakaç

İsrail, sadece Arap dünyası için değil, tüm dünya için büyük bir tehdittir. İnsanlık için tehdittir. Küresel sorunları tartıştığımız zaman, nasıl ki bir iklim sorunu var, yoksulluk sorunu var, göç sorunu var diyorsak, aynı şekilde bir Siyonizm sorunu ya da İsrail sorunu da var dememiz gerekiyor. Meseleye böyle bakılırsa, topyekûn mücadele edilmesi anlayışı da ortaya çıkar.

İsrail'in Gazze'de uyguladığı işgal ve sürdürdüğü soykırım politikası tüm dünyanın birinci gündem maddesi olmaya devam ediyor. Buna rağmen ne BM ne Batılı güçler ne de İslam Dünyası, Gazzelilerin yaşadığı bunca katliam ve vahşete karşı İsrail'i durdurabilmiş durumda.

İsrail'in durdurulmaması hem kendi yaslandığı Siyonist ideolojiden hem de başta ABD olmak üzere Batılı güçlerin 7 Ekim sonrası gösterdiği askeri, mali, istihbari, lojistik ve diplomatik dayanışmadan kaynaklanıyor. Önceki yıllara dayalı destekler de cabası. Madalyonun öbür yüzünde bulunan Filistinliler ise sahipsiz kalmış durumda. Batılı başkentlerin ve kimi İslam ülkelerindeki halkların yaptığı büyük protestolar, tepkiler olumlu olmakla birlikte şu ana kadar İsrail'i durdurabilmiş değil. Şimdilerde Almanya, İngiltere ve ABD hariç Batılı ülkeler İsrail'i uluslararası hukuka saygı duymaya, kurallara dayalı uluslararası düzene uymaya ve Filistin Devleti'ni tanımaya dönük çağrılar gerçekleştiriyor.

İsrail-Filistin sorununu geçtiğimiz günlerde dinler tarihi açısından analize tabi tutan bir röportaj yapmışken, bu röportajda sorunu uluslararası hukuk ve uluslararası düzen açısından değerlendirmek istedik. Üstelik Güney Afrika'nın Uluslararası Adalet Divanı'nda açtığı soykırım davası gibi bir gelişmenin Filistinlilerin dünyadaki yalnızlığını giderecek bir insanlık umudu olarak yeşermesinin arifesinde iken.

Uluslararası hukuk ve uluslararası düzen açısından İsrail'in 1948 yılındaki kuruluşu, işgal ettiği toprakların uluslararası hukuk bağlamında nasıl ele alınacağı, 1917 Balfour Deklarasyonu'nun uluslararası hukuk ile ilişkisi, Filistinlilerin haklarının hangi hukuk ve ilkelerle savunulması gerektiği gibi bir dizi başlıkla birlikte Güney Afrika'nın açtığı soykırım davası sürecine, ileri sürülen tezlere ve davanın nasıl sonuçlanacağına dair güncel meseleyi uluslararası hukuk, uluslararası güvenlik ve Filistin üzerine akademik çalışmaları ile bilinen İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler öğretim üyesi Prof. Dr. Berdal Aral ile konuştuk.

İNGİLİZLER 1917-1922 ARASI İŞGAL, 1922-1948 ARASI İSE MANDA İLE FİLİSTİN TOPRAKLARINI YÖNETTİLER

Yakın tarih açısından İsrail-Filistin sorunu; 1917 Balfour Deklarasyonu ile başlatılır. 1917'den İsrail'in kurulduğu 1948 yılına kadar geçen süreci; uluslararası hukuk, İngilizlerin ve Yahudilerin adımları, BM'nin bu süreçteki tutumu, Filistin ve Arap ülkelerinin yaptıkları bağlamında kısa bir analize tabi tutabilir misiniz?

1917 Balfour Deklarasyonu'na gitmemiz kaçınılmaz. Çünkü Filistin'de bir Yahudi devleti, yani ulusal yurt kurulması projesi 1917 yılının 2 Kasım'ıyla gerçekleşmiştir. Bu, İngilizler tarafından gündeme getirilmiştir. 1917-1922 arası İngilizler, Filistin topraklarını bir işgal rejimi çerçevesinde yönetti. 5 sene sonra, 1922'de bu topraklarda manda rejimi kuruldu. Manda rejimi de Milletler Cemiyeti'nin güvencesi altındaydı.

Milletler Cemiyeti Sözleşmesi'nin 22'nci maddesi manda rejimi ile ilgilidir. Madde çok kapsamlı ama bizi ilgilendiren kısmı şurası: Osmanlı'nın çekildiği topraklardaki Arap çoğunluğun, geçici bir süre için mandater devletler tarafından yönetileceği, sonra bunların bir zaman sonra bağımsız devlet olacağını tabiri caizse vadediyor. Bu mandater devletin egemenlik hakkından değil, yönetim hakkından bahsediyor. Bu maddeden yola çıkarak benim görüşüme göre, burada yaşayan çoğunluk olan Arapların, Filistinlilerin belli bir süre sonra bağımsız bir devletinin söz konusu olması gerekirdi.

1922-1948 arasında, Balfour Deklarasyonu çerçevesinde ve aynı zamanda Filistin bağlamında kabul edilen mandaya ilişkin bu belge ile İngilizlerin manda rejimi kurmasını Milletler Cemiyeti de onayladı. Yahudiler için ulusal yurt kurulması projesine daha bir kesinlik veriliyor bu maddelerde. Yahudilerin palazlanması ile ilgili, mesela Yahudilere burada toprak alma konusunda destek verileceği, İbranice'nin resmî dillerden birisi olacağı, Yahudilerin buradaki faaliyetlerine destek olunacağı, Yahudi Ulusal Ajansı'nın ekonomik, siyasi ve kültürel faaliyetlerine destek verileceği gibi bir dizi hususları içeriyor bu madde.

1922-1948 ARASINDA İNGİLTERE, FİLİSTİN TOPRAKLARINA YAHUDİLERİN GÖÇÜNÜ DESTEKLEDİ

Dolayısıyla 1922-1948 arasında İngiltere'nin Filistin topraklarına dışarıdan Yahudilerin göçü konusunda destek verdiğini görüyoruz. Aynı zamanda Yahudilerin Filistin'de İngilizlerle yakın işbirliği içinde olduğunu görüyoruz. Mesela bürokraside, polis teşkilatında, askeri istihbaratta bazı Yahudilerin İngilizlerin manda rejiminde oldukları biliniyor. Yahudiler birtakım terör örgütleri kuruyorlar, Haganah ve İrgun gibi. 1920'li yıllardan itibaren bu örgütler birtakım askeri çalışmalar yapıyor, kamplar kuruyor, silahlar getiriyor, eğitimlerini gerçekleştiriyor ve tüm bunlar İngilizler tarafından ya destekleniyor ya da görmezden geliniyordu. Buna karşılık Araplar benzer bir şey yaptığı zaman bunlara karşı çok sıkı tedbirler alıyordu İngiliz manda rejimi. Araplara yönelik çok büyük baskılar uyguluyor, liderlerini hapse atıyor, bazılarını katlediliyor, Araplar sürgüne gitmek zorunda bırakılıyordu.

Şunu da söyleyelim, bu dönem boyunca Araplar hiçbir şekilde Filistin'e Yahudi göçünü desteklemediler, işbirliği yapmadılar. Aslında direndiler ve zaman zaman boykot yaptılar. Protesto gösterileri düzenlediler. İngilizlerle işbirliği yapmayı reddettiler. Tüm bunlar 1936-1939 arası dönemde yaşandı. Bu dönem çok önemlidir, zira Birinci İntifada aslında bu dönemde başladı denilebilir. Bir tür intifada aslında ama intifada kelimesi o zaman kullanılmıyordu. Çünkü çok kapsamlı boykotlar, protestolar ile örülü bir mücadele sergiledi Araplar. Aynı zamanda kapsamlı bir silahlı direniş de vardı.

Bu direniş o kadar güçlüydü ki İngilizler Filistin dışından 20 bin İngiliz askeri getirerek bu isyanı bastırmaya çalıştılar. Bu isyan bu destekle bastırılabilirdi. Tabii bu arada binlerce Filistinli de hayatını kaybetti. Ölenler arasında İngilizler ve Yahudiler de vardı. Ama en fazla kaybı Araplar verdi. Bu dönemde İngilizler aslında Filistin'de iki toplumlu bir federasyon kurmayı düşünüyorlardı.

Fakat İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna gelindiğinde bunun mümkün olmadığı anlaşılıyor. Çünkü Araplar benim görüşüme göre haklı olarak diyorlar ki biz burada büyük çoğunluğu oluşturuyoruz. Dolayısıyla burada bir Arap devletinin kurulması gerekir. Federasyonu kabul etmiyoruz. Burası bizim topraklarımızdır ama tabii ki burada yaşayan Yahudi'nin haklarını güvence altına alacağız, diyorlar. Fakat İngilizler de Yahudiler de bunu kabul etmiyor ve 1947 yılına gelindiğinde İngilizler meseleyi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na getiriyor. Genel Kurul'da bir soruşturma kararı çıkıyor ve bunun için kurulan komisyon Filistin'e giderek o topraklardaki insanlarla görüşüyor. Ardından bir rapor hazırlıyorlar.

FİLİSTİN TOPRAKLARINDA İHANETİN İKİNCİ PERDESİ, MİLLETLER CEMİYETİ'NİN 1947'DE ALDIĞI 181 SAYILI TAKSİM KARARIDIR

Burada şuna dikkat çekmek lazım. Birleşmiş Milletler 1947 yılında büyük ölçüde Batılı devletlerin hegemonyası altında idi. O sırada Ortadoğu, Asya ve Afrika'daki ülkelerin büyük çoğunluğu bağımsız devletler değildi. Sömürge yönetimi altındaydılar. Dolayısıyla BM Genel Kurulu'nda hâkim güçler, Batılı güçlerdi. Nitekim o komisyondaki ülkelerin büyük çoğunluğu Batılı devletlerdi. Sonuçta bu komisyon 1947'de BM Genel Kurulu'nda Filistin topraklarının taksim edilmesini öneriyor.

26 Kasım 1947'de Genel Kurul da buna uygun olarak o çok bilinen bölgenin taksim edilmesi kararını veriyor. Böylece Filistin topraklarında, ihanetin ikinci perdesi açılmış oldu. Birincisi Balfour Deklarasyonu idi. İkincisi BM'nin 181 sayılı taksim kararı. Siyonistler aslında bölgenin bölünmesini istemiyorlar. Çünkü onlara göre Tanrı bu toprakları kendilerine vadetmişti, yani Arz-ı Mev'ud. Yahudiler o kadar hırslılar ve o kadar saldırganlar ki bu yine de bizim menfaatimize bir plan diyorlar. Çünkü taksim planında Filistin'in yüzde 56,5'i Yahudilere, yüzde 43,5'i Araplara bırakıldı. 1947 tarihine gelindiğinde bunca Yahudi göçüne rağmen bölgedeki nüfusun büyük çoğunluğu Araplar idi.

Uluslararası hukukun self-determinasyon kurallarına göre, yani her halkın kendi kaderini tayin hakkına göre bölgede yaşayan çoğunluk, sömürge yönetiminden sonra, o ülkenin geleceğine karar verebiliyor. Nitekim Araplar bu argümanı dillendirdiler. Filistinliler, diğer Arap ülkelerinde nasıl bir devlet kurulduysa bu topraklarda da bir Arap devletinin kurulması gerektiğini ileri sürdüler. Ürdün'de, Irak'ta ve Suriye'de olduğu gibi. Çünkü buralar da manda rejimi altındaydı ve sonradan kendi devletleri oldu. Ancak Filistin'de durum böyle sonuçlanmadı ve 1947'de taksim kararı verildi.

14 Mayıs 1948'e geldiğimiz zaman da maalesef burada bir İsrail devletinin kurulduğunu görüyoruz. Burada şunu da vurgulamak lazım, bu süreç boyunca, yani 1947 öncesinden itibaren Siyonist çetelerin, Siyonist terör örgütlerinin hâkim oldukları bölgelerde mümkün olduğu kadar Arapların Filistin topraklarından çekilmesi için baskı politikası uygulandı.

Etnik temizlik yapılıyor, köylere baskınlar gerçekleştiriliyor, şantajlar uygulanıyor, tehditler ve katliamlar gerçekleştiriliyordu. Tüm bunların etkisiyle Araplar, Filistin topraklarını terk ettiler. Filistin'de toprak satmadılar. Toprak sattıkları iddiası, yalan ve iftira. Tüm bunların sonucunda şunu söylemek mümkün, Filistin sorununu anlamak aslında küresel sistemi de anlamak demektir.

1917 BALFOUR DEKLARASYONU, BİR ULUSLARARASI HUKUK BELGESİ DEĞİL, İNGİLTERE'NİN TEK TARAFLI BİR KARARIDIR

1947 yılında BM'nin aldığı Filistin topraklarını Yahudilere tahsis eden 181 sayılı Taksim Kararı'nı uluslararası hukuk açısından nasıl yorumlamak gerekir? Nüfusun yüzde 93'ü Arap iken, ABD-İngiltere 1917-1948'de Yahudilerin göçünü bu topraklara sistematik olarak da sağlamışken, BM ve uluslararası düzen hangi dayanak ile taksim kararı alıp nüfusu yüzde 7 olan Yahudilere bir devlet kurdurdu?

1917 Balfour Deklarasyonu sonuçta bir uluslararası hukuk belgesi değil. İngiltere'nin tek taraflı bir kararıdır ve İngiltere'yi bağlıyor. Bu metin bir anlaşmanın sonucu değil. Fakat İngiltere 1920'de bir konferans çerçevesinde bunu bir uluslararası anlaşmaya dönüştürüyor. 1920 Nisan'ında bu metni Avrupalı büyük güçler de benimsediler. Sonuçta uluslararası bir belge haline gelmesini sağladılar. Milletler Cemiyeti de bunu onayladı.

Benim itiraz noktam, reel politik çerçevesinde dikte ettirilen bu durumu kabul etmek zorunda mıyız? Uluslararası hukuk, uluslararası adalet eksenli ve self-determinasyon açısından değerlendirirsem ki bu değerlendirmenin daha doğru olduğunu düşünüyorum, bunun uluslararası hukuk ve adalet açısından problemliliğini ileri sürüyorum. İtiraz noktam şu, reel politiğin dayattığı bu sonucu, tabiri caizse işi kılıfına uydurdukları çok açık. Uluslararası hukuk ve adalet açısından bunun yasa dışı olduğunu söylemek gerekir. Hukuki olarak işi kılıfa uydurmalarının sağlam bir zemine dayanmadığını söylüyorum. Ben uluslararası adalet ve uluslararası hukuk eksenli bir değerlendirmenin daha doğru olduğunu düşünüyorum.

MİLLETLER CEMİYETİ'NİN TAKSİM KARARI KABUL EDİLEMEZ, ÇÜNKÜ BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA ULUSLARARASI DÜZENDE SELF-DETERMINASYON ÖN PLANA ÇIKMIŞTI

Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan uluslararası düzende, özellikle self-determinasyon öne çıkmaya başlıyor. Yani belli bir coğrafyada yaşayan halkın çoğunluğu o coğrafyanın geleceğine karar verecek ilkesi. Bu görüşü benimseyenlere Lenin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri ve ABD Başkanı Woodrow Wilson örnek verilebilir. İnsanlığın büyük çoğunluğu da bu görüşte. Bu neye benziyor biliyor musunuz? Şu anda Gazze savaşının bitmesini insanlık istiyor mu? Evet, insanlık bitmesini istiyor. Ama reel politik ne diyor bize? Bu savaş bitmesin diyor. Kim diyor bunu? ABD diyor, BM Güvenlik Konseyi diyor. ABD veto etti ve kusura bakmayın Gazze'deki soykırım ve katliamlara karşı yapacak bir şey yok mu demek lazım? Olaya böyle bakıldığında, 1947 ve 1948'de bir oldubittiyle Milletler Cemiyeti ve dönemin hâkim güçlerinin İsrail devletini kurdurması kabul edilemez. Çünkü İsrail işgalci bir güç olarak Filistin topraklarına yerleştirilmiştir. Taksim kararı da bu nedenle kabul edilemez.

Amerika, BM Genel Kurulu kabul etti diye, insanlık da bunu istiyor mu diyeceğiz? O zaman insanlığın talepleri karşısında, Genel Kurul'un aldığı karara binaen adalet ve hakkaniyet gibi normları bir kenara itmemiz gerekecek. Böyle bir şey olabilir mi? Reel politik ne diyorsa bunu mu kabul edelim? Açıkçası şu anda da Filistin meselesinde, İslam dünyasının reel politığın dayattığı çözümü maalesef kabul ettiğini görüyoruz. Bu utanç verici bir şeydir bana göre.

1967 sınırlarında bir Filistin Devleti'nin kurulmasını öngörmeleri bence bu korkunç dayatmanın bir göstergesidir. Ben burada çok net olarak tavrımı uluslararası hukuktan, adaletten ve self-determinasyondan yana koyuyorum. Dolayısıyla nereden bakarsak bakalım bu taksim kararı problemlidir, yasal değil. Uluslararası hukuk açısından neden problemlidir olduğunu ve yasal olmadığını izah edeyim.

Nitekim bir konuşmanızda, Birleşmiş Milletler'in bir devlet kurma yetkisi ve misyonuna sahip olmadığını söylemişsiniz...

Genel Kurul'un bir devlet kurmak gibi yetkisi ve görevi yok. ABD, Genel Kurul'daki oylamadan önce çok ciddi şantajlar yaptı ve birtakım ülkelere tehditlerde bulundu. Askeri güç kullanabileceğini ima etti. Bütün bunlar uluslararası hukuka aykırı. Dayatmayla, güçle ve şantajla alınan bir karar. Bu yüzden işgalle, askeri güçle alınmış bu karar kabul edilemez.

Self-determinasyon ilkesi, belli bir coğrafyada yaşayan halkın çoğunluğu kendi kaderini tayin eder diyor. Sömürgecilige ya da işgale maruz kalmış topraklarda yaşayan halkın çoğunluğu kararını verir ilkesi söz konusu. Kararı verecek olan Millet Cemiyeti değil. Self-determinasyon ilkesine göre Ürdün bağımsız oldu, Suriye ve Irak bağımsız oldu. O yüzden Afrikalılar bağımsız oldular. Mesela Afrika'daki Kongo'yu düşünelim. şu anki adıyla Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ayrılıkçı bir yapı ortaya çıkmıştı. Bu yapı, bağımsız bir devlet kurmak istiyordu. Ama uluslararası toplum buna izin vermedi. Neden vermedi? Self-determinasyon gerekçesiyle, yani orada yaşayan halkın çoğunluğunun iradesi baz alınmalı, şeklinde bir argüman ileri sürdüler. İkinci bir bölünme olamaz denildi. Sömürgecilik sonrası bağımsızlık elde edildiği zaman, o topraklarda yaşayanların çoğunluğu bağımsızlığını elde eder, o esnada toprakların sınırı neyse yeni bağımsız devletin sınırları da o olur şeklinde bir ilke var. Bu yüzden Kongo'da ikinci bir bölünme yaşanmadı.

FİLİSTİN MESELESİNDE SELF-DETERMİNASYON İLKESİNİ BATILI GÜÇLER UYGULAMADI

Filistin meselesinde ise bunu uygulamadılar. Niye böyle bir şey yaptı Batılı güçler? Birincisi, bunu dayatma ile gerçekleştirdiler. İkincisi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da Yahudi yanlısı bir hava ortaya çıktı. Yahudilere bir yurt bulunması gerektiği fikri güçlendi. Suçluluk duygusuyla hareket ettiler tabii. Bunu sadece Almanlar yapmadı. Aşağı yukarı tüm Avrupa'da bir Yahudi düşmanlığı vardı ve ciddi katliamlar yapıldı. Bunun etkisi var.

Bu faktörün dışında Yahudiler Avrupalı bir topluluk olarak, Filistinlilere göre daha değerli görülüyordu. Çünkü çok iyi eğitim almış, aydınlanmış, modern ve sekülerleşmiş insanlar diye düşünüldü. Araplar ise çok geri kalmışlar, eğitimsizler. Dikkat edin İsrail'in kuruluş sürecinde ekseriyetle dindarlar değil seküler ve sol Yahudiler çoğunlukta idi. Arapları ise hiçbir medeniyetten nasibini almamış, ilkel kabileler gibi düşünüyorlardı.

1967 SAVAŞINDAN SONRA BM GÜVENLİK KONSEYİ İSRAİL'İN İŞGAL EDİLEN TOPRAKLARDAN ÇEKİLMESİNİ İSTEDİ

1967 Altı Gün Savaşları, 1973 Arap-İsrail Savaşı ve 1982'de İsrail'in Güney Lübnan'ı işgali... Bu üç dinamiğin sonucunda Filistin toprakları bugün sadece Gazze, bölük pörçük alanlara bölünmüş Doğu Kudüs ve Batı şeria'da kalmışken, İsrail'in bu toprak gaspına BM ve uluslararası hukuk nasıl izin verebildi?

67 savaşından sonra ilk defa BM Güvenlik Konseyi devreye girdi ve İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesi talebi gündeme geldi. Öncesinde 1948-1949 savaşında İsrail yasa dışı bir Şekilde Filistinlilerden epey bir toprak almıştı. İsrail, yüzde 56,5 olan topraklarını yüzde 78'e çıkardı. Fakat BM'den yüzde 78'e çıkan bu topraklara ilişkin olumlu bir karar çıkmadı. Bunun nedeni Soğuk Savaş'ın zirve yaptığı dönemde iki kutuplu sistem içinde Sovyetler Birliği ve ABD'nin ortak pozisyon alamamasıydı. Amerikalılar İsrail yanlısı, Sovyetler Birliği ise Filistinlilere biraz daha yakın bir pozisyon almıştı. Ortak bir metne imza atamadılar. 2014'teki İsrail işgalinde ve insanlık suçları işlendiği dönemde yine Güvenlik Konseyi'nden karar çıkmadı.

1967 savaşından sonra ilk defa böylesi bir karar alınabildi. Bunun birkaç nedeni var aslında. 67 savaşından sonra Filistin diye bir yer kalmadı. İşin ne kadar haksızca yürütüldüğü ve acımasız olduğu görüldü. BM'nin artık sessiz kalamayacağı ortaya çıktı. Bu birinci nokta. İkinci nokta ise, 60'lı yılların ortasından itibaren, üçüncü dünya ülkeleri dünyada daha bir önem kazanmaya başlamıştı. Kompozisyon değişmeye başladı ve bu üçüncü dünya lkeleri Filistin diyordu. Çünkü aynı haksızlıkları kendileri de yaşamıştı. Geçmişte yaşadıkları sömürgecilik acılarını çok iyi biliyorlardı.

Bir başka faktör ise, İsrail'in saldırganlığının giderek daha artmasıydı. Önceleri, Arapların etrafında gariban ve küçük bir devlet olarak görülüyordu. Filistinliler Yahudileri denize dökmek istiyorlar Şeklinde bir masala da inananlar söz konusu idi. 67 savaşından sonra bunun yalan olduğu ortaya çıktı ve takke düştü kel göründü tabiri caizse. 67 savaşından sonra uluslararası toplum bu gerçekleri gördü ve BM'den 67 savaşından 5,5 ay sonra bir karar çıktı. Bu karar İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesini içeriyordu. 67 savaşı öncesi topraklarına dönülmesini içeren bir karardı bu. Dolayısıyla İsrail'in işgal ettiği topraklardan bu karara göre çekilmesi gerekiyordu. BM kararına rağmen değişen hiçbir Şey olmadı.

Aslında bu karar olmasaydı da İsrail'in çekilmesi gerekiyordu. Peki, İsrail oradan çekildi mi? Çekilmedi. Mısır İsrail ile barış imzalayınca, yani denklemden çıkınca, İsrail Sina Yarımadası'ndan çekilmişti. İsrail, bunu BM kararlarına uyuyorum diye yapmadı. Bir de Gazze'den çekilmesi gerekiyordu, bunu da yapmadı. İsrail'in böyle bir derdi yok, İsrail aslında böyle bir devlet değil. Amerikan'ın teşvikiyle Sina'dan silahlardan arınmış bir Şekilde çekildi. Mısır, Sina Yarımadası'nı Şu anda fiili olarak kullanamıyor zaten. Sina Yarımadası, uluslararasılaştırılmış bir bölge Şu anda. Mısırlılar ise bundan oldukça rahatsızlar.

Peki İslam ve Arap ülkeleri, 1967-1981 arasında nasıl bir pozisyon aldılar? Ne tür adımlar attılar? Neleri yapamadılar bu tarihler arasında?

67 savaşına kadar Arap milliyetçiliğinin önemli bir güç olduğunu söyleyebiliriz. Cemal Abdünnâsır'ın Mısır'da öncü bir rol aldığını, Filistin'in kurtarılması konusunda belli bir niyetinin olduğunu söyleyebiliriz. Arap dünyasını birleştirmek istiyordu. Benzer durum Suriye'deki rejimde de var. Suriye'de Baas rejimi vardı ve onlarda Arap milliyetçisiydiler. Biliyorsunuz 58-61 arası Suriye ve Mısır birleşti. Üç sene boyunca Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni kurdular. Ama devam ettiremediler. Tabii, Ürdün de vardı bu arada. 1958'de darbe ile Irak'ta da Baas rejimi, yani Arap milliyetçiliği iktidara geldi. Özetle, bu İslam ve Arap ülkeleri içinde, Arap milliyetçiliğinin güçlü olduğu bir döneme dikkat çekmek isterim.

Bir araya geldiler ama 67 sonrası işgal edilen topraklara engel olamadılar bir türlü. 82'ye kadar İslam-Arap ülkeleri işgale engel olamadı öyle değil mi?

Şunu söylemek istiyorum, 1967'ye kadar Arap milliyetçiliği önemli bir unsur idi. Filistinliler aslında Arap dünyasının kendilerini kurtaracakları beklentisindeydiler. Arapların 67 savaşındaki korkunç hezimetinden sonra, yani Mısır, Suriye ve Ürdün'ün 6 gün içinde İsrail karşısında darmadağın olması, aslında Filistin'de yeni bir stratejinin gelişmesine yol açtı. Filistinliler, Filistin'i kurtarmak artık bizim işimiz ve Arap dünyasının bunu yapmaya imkânı yok şeklinde düşünmeye başladılar. Bu düşünce, 67 savaşından sonra Arap milliyetçiliğinin başarısız olduğunu gösterdi ve tarihin çöp tenekesine gitmesiyle sonuçlandı.

70'lerden sonra İslami güçler daha fazla öne çıkmaya başladı ve 80'lerin ikinci yarısından sonra daha da güçlendiler. Dolayısıyla Türkiye ve Arap dünyasının Filistin meselesine ilişkin belli bir ilgisi söz konusu idi bu dönemde. Filistin'in kurtarılması hepsinde ortak söylemdi. Irak, Mısır, Suriye, Ürdün ve hatta Suudi Arabistan'ın Filistin'i özgürleştirme söylemlerinin olduğunu söyleyebiliriz. 67'deki savaştan sonra bu iddiannın önemli ölçüde zayıfladığı görüldü. Bu da hem Arap dünyasında hem de Filistinlilerde bir dönüşüme yol açtı. Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) 1964'te kurulmuştu ama 67 savaşından sonra daha çok önem kazandı, ön plana çıktı.

SADECE ARAP DÜNYASI İÇİN DEĞİL, TÜM DÜNYA İÇİN BİR İSRAİL SORUNUNUN OLDUĞUNU KABUL ETMEK GEREKİR

Geçtiğimiz günlerde dinler tarihçisi Prof. Dr. Şinasi Gündüz ile yaptığımız röportajda Şinasi Hoca şöyle bir tespitte bulunmuştu: Sorun Yahudi ve Filistin sorunu değil, sorun işgalci ve ırkçı İsrail devleti sorunudur. Bu anlatımlarımızdan şöyle bir sonuç çıkmış

oluyor Şinasi Hoca ile benzer: 1917 Balfour Deklarasyonu'ndan 2024'e kadar İsrail sürekli katliamlarla, köy baskınlarıyla, tehcirle, ablukayla, BM aracılığıyla veya uluslararası hukuku çiğneyerek topraklarını sürekli artırdı, Filistin topraklarını gasp etti. Dolayısıyla ortada Filistin ve Yahudi sorunu değil, işgalci ve ırkçı İsrail devleti sorunu vardır şeklindeki argüman haklı ve yerinde bir argüman olmuyor mu?

Aslında nereden baktığınıza bağlı. Yani Filistin sorunu demek, sorun Filistin'den kaynaklı demek değil ki. Filistin sorunu demek, Filistin'in yaşadığı bir sorun vardır demektir. Filistin halkının yaşadığı soruna Filistin sorunu demezsek İsrail sorunu da diyebiliriz. Bu arada ben aslında nihai olarak sorunun, İsrail sorunu olduğunu düşünüyorum. Filistin sorunu şeklinde dillendirmesek şayet, sanki Filistin diye bir halk yok gibi davranılabilir. Filistin toprakları için sanki böyle bir şikâyet veya rahatsızlık yokmuş gibi görünebilir. Böyle bir endişem var. Öncelikle Filistinlilere yapılan bir haksızlık var. Filistin sorunu derken İsrail'in Filistin'de yol açtığı sorun demek anlamında bakılması gerekir.

İsrail'in, Filistin'de 67 sınırlarına çekilip, iki devletli bir çözüm olduğunu varsayalım. İsrail denen devlet orada rahat duracak mı? İsrail'in zulümleri bitecek mi? Siyonist ideoloji ortadan kalkacak mı? Arz-ı Mev'ud söylemleri ortadan kalkacak mı? İsrail'in emperyalist güçlerle olan ilişkileri bitecek mi? İsrail'in nükleer silahları ne olacak? İsrail'in ırkçı politikaları peki, bitecek mi? Apartheid rejiminden kaynaklı tehcir edilen 8 milyon Filistinli ne olacak?

Bu ve buna benzer soruları artırabiliriz. Bütün bunları düşündüğümüz zaman İsrail sorunu bölgenin temel sorunudur. Öncelikle bir İsrail sorunu olduğunu görmek lazım. Üstelik İsrail, sadece Arap dünyası için değil, bana göre tüm dünya için büyük bir tehdittir. İnsanlık için tehdittir. Küresel sorunları tartıştığımız zaman, nasıl ki bir iklim sorunu var, yoksulluk sorunu var, göç sorunu var diyorsak, aynı şekilde bir Siyonizm sorunu ya da İsrail sorunu da var dememiz gerekiyor. Meseleye böyle bakılırsa, topyekûn mücadele edilmesi anlayışı da ortaya çıkar.

İSRAİL 1967 SINIRLARINA ÇEKİLİRSE SORUN KALMAYACAK DİYE DÜŞÜNÜLMESİ PROBLEMLİ, ÇÜNKÜ KARŞINIZDA NORMAL BİR DEVLET YOK

Benim görüşüme göre bölge ülkelerinin İsrail'i muhatap alıp ona normal bir devlet gibi bakmamaları gerekir. Bana göre bu bir acziyettir ve bu canavarı ancak güçlendirir. Üzülerek söyleyeyim ki Türkiye'nin tavrı da bundan farklı değil. Ne yazık ki Türkiye de inatla İsrail'i normal bir devlet gibi görmeye devam ediyor. İsrail, 67 sınırlarına çekilirse sorun kalmayacak diye düşünülüyor. Bana göre bu çok problemlidir.

İsrail, hiçbir şekilde uluslararası hukukla, adaletle ve ahlakla kendini bağlı görmeyen, yayılmacı emelleri olan, ırkçı ve sömürgeci bir devlettir. İsrail'in sınırları bile belli değildir. Halkının büyük çoğunluğu ırkçıdır, yayılmacıdır ve Gazze'de yaşayan korkunç soykırım karşısında ülkede yaşayan, sağ-sol fark etmeden büyük çoğunluk, Gazze'de yaşananları desteklemektedir. Hatta kimileri yetersiz bile görmektedir. Ağzını açan neredeyse zehir saçıyor. Atom bombasından tutun, şehirlerin yerle bir edilmesine hatta daha fazla çocuk ölmeden yatamadığını dillendirenlere kadar. Karşımızda bir terör örgütü var, bir devlet yok. Zulüm yaptığı zaman bunu zulüm olarak görmeyen, gözü dönmüş ve başkalarının hakların görmezden gelen pervasız, aşağılık bir yapıdır İsrail.

Bunu şöyle somutlaştırayım. Nazi Almanya'sı Yahudilere büyük bir zulüm yaptı. Şu anki İsrail devleti, Nazi Almanya'sından daha da öteye geçmiş durumda. Şu anda soykırım suçu işlerken neredeyse bunu gururla ve hiç çekinmeden lanse ediyor İsrail. Oysa Almanya bunu açık açık lanse edemiyordu, dünyaya bunu söyleyemiyordu.

1967 savaşının sonunda, Filistin diye bir şey ortada kalmadı neredeyse. Yanlış bilgi olmasın diye şunu belirtelim: İsrail 48-49 yılındaki savaşta Batı Şeria ve Doğu Kudüs'ü ele geçirmişti. Mısır da Gazze'yi ele geçirdi. Mısır'ın Gazze'yi ele geçirmesi kendi topraklarına katmak için değildi veya bu topraklar bana aittir diye buna girişmedi. İsrail orayı ele geçirmesin diye Mısır Gazze'yi ele geçirdi ve burada bir yapı kurdu.

ÜRDÜN BAŞINDAN İTİBAREN BİR FİLİSTİN DEVLETİ'NİN KURULMASINI HİÇ İSTEMEDİ

Batı Şeria'ya gelince, burayı Ürdün ele geçirdi. Ürdün'ün pozisyonu biraz muğlak. Ürdün baştan itibaren, Siyonistlerle sürekli irtibat halinde olan bir devlettir. Ürdün aslında bir Filistin Devleti'nin kurulmasını hiç istemedi. Mesela, 1928-1930'da da Filistin Devleti'nin kurulmasını istememişti. Çünkü bir Filistin devletinin varlığı, onun monarşik rejimini tehlikeye düşürecekti. 67 savaşında Filistin de bu bölgeyi ele geçirdi ama 40 yıl sonra Batı Şeria diye bir şey neredeyse kalmadı. Çünkü ciddi manada savunmadı bu toprakları. Mescid-i Aksa'nın hamisi rolüne büründü ama İsrail ile olan ilişkileri hep girift idi. Şunu da söylemek isterim, 1988 yılına gelindiğinde Ürdün yönetimi, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'ün egemenlik hakkından tamamen vazgeçmişti. Buralarının tamamıyla Filistin'e ait olduğunu kabul etti. Bu Filistin Devleti'nin ilanından birkaç hafta sonra olmuştur. Biliyorsunuz 1988 yılında Filistin devleti ilan edilmiş ve Ürdün bu devleti tanıyordu.

1967 SINIRLARINI KABUL ETMEK TESLİMİYET VE ULUSLARARASI HUKUKUN YOK SAYILMASI DEMEKTİR

1967 Savaşı'ndan bahsetmişken, 1967 öncesi Filistin toprakları bildiğiniz gibi İsrail tarafından işgal edildi. İşgal edilen topraklara ilişkin ABD, AB, Rusya, Çin, Türkiye, BM ve kimi İslam ülkeleri İsrail'in 1967 topraklarına geri çekilmesini ve iki devletli formülasyonu dillendirmekteler. 1967 öncesi İsrail'in ele geçirdiği topraklar İsrail'in kabul edilmiş oluyor bu durumda. 1967 öncesi Filistinlilerin yaşadıkları topraklarından sürülmeleri, Yahudi çetelerin Filistin köylerinde yaptığı katliam ve baskınlar bu durumda meşru kabul edilmiş olmayacak mı? 1917-1967 sürecini, uluslararası hukuk düzeni ve BM'nin kuruluş misyonu açısından nasıl değerlendirmek gerekir?

Ben bu görüşleri ileri sürürken kendimi çok yalnız hissediyorum. Bu ülkede ağzını açan iki devletli çözüm diyor. Bu kadar teslimiyetçi bir akademik ve entelektüel çevrenin varlığı, bana göre utanç verici bir ülke için. Yüzde 100 size katılıyorum. 67 sınırlarına mahkûm olmak, teslimiyetten başka bir şey değildir ve uluslararası hukuk burada yok sayılmaktadır.

1949 yılındaki Arap-İsrail savaşında işgal edilen topraklar var. Bir kere bunu ne yapacağız? Askeri güç yoluyla toprak kazanan ve uluslararası hukuka aykırı Genel Kurul'un 181 sayılı kararı var. 181 sayılı karara göre yüzde 43,5'lik toprağı Filistinlilere vermiş bir tablo var. Yüzde 56,5'lik kısmı ise İsrail'e. Nasıl oluyor da İsrail'e yüzde 56,5 toprak verildiğinde hiçbir söz söylenmiyor, tartışılmıyor, bunu anlayamıyorum. Bu utanç verici bir durum değil mi? Bu tabloda açıkça bir haksızlık yok mu? Bırakın paylaşma oranını, nasıl oluyor da bu taksimi yapıyorsunuz?

SELF-DETERMİNASYON İLKESİ VARKEN, NEDEN 1967 SINIRLARINI KABUL EDELİM Kİ?

Uluslararası hukuk yoksa şayet, o zaman siz askeri güçle işgal edilmiş politikaları benimsiyorsunuz demektir. Reel politik dayatmaları kabul ediyorsunuz demektir. Bir iddianız yok demektir. Bu yüzden konuşmamın bir yerinde belirttiğim gibi ben bunlara itiraz ediyorum. Kimileri, Filistinliler bunu kabul etti zaten, neden uluslararası adalet, hakkaniyet ve uluslararası hukukta ısrar ediyorsunuz, diyor. Filistinliler için tek seçenek olan bu durumu kabul etmek gerekir deniliyor. Müslümanlar ve Araplar da bizim başka çaremiz yok diyorlar. Bu şuna benziyor, biri beni öldürmeye geliyor ve ben ölmek için tamam ben bunu kabul ediyorum diyorum. Filistinlilere de bunun kabul edilmesi seçeneğı veriliyor. Özgür bir şekilde yaşamak varken ben bunu niye kabul edeyim ki?

Ben bir devlet adamı değilim, uluslararası hukuk uzmanıyım ve uluslararası hukuku ve adaleti merkeze almak durumundayım. Olaya böyle bakıldığında, ortada korkunç bir zulüm ve haksızlık olduğun görmemek elde değil? Filistin toprakları neredeyse tümüyle sömürgeleştirilmiş, bunun farkında olmamız gerekiyor. Self-determinasyon gibi bir argüman varken niye bunu kabul edelim? Self-determinasyon manda rejiminden sonra uluslararası gündeme daha çok girdi. Manda rejimi kuranların egemenlik hakkı yok ki İngiltere'nin tezlerini savunalım. Manda rejimi yönetme için var, egemenlik için değil. Asıl toprak sahiplerinin bölgelerine, üçüncü bir halk olan Yahudiler, ABD-İngiltere ve Batılı güçler tarafından yerleştiriliyor. Bunun neresi uluslararası hukuka uygundur?

SİYONİST DEVLETE KARŞI MÜCADELENİN ZEMİNİ GEVŞEK İKİ DEVLETLİ BİR ÇÖZÜM MODELİ İSE FİLİSTİN SORUNU ASLA ÇÖZÜLEMEEYECTİR

Orada egemen olan halk Filistinlilerdir. Çoğunluk olan Araplardır, Filistinlilerdir ve onların iradeleri baz alınmalıdır. Kaldı ki Yahudi bir entelektüel olan Arthur Kösterg de bu argümanı kabul ediyor. Diyor ki Arthur; üçüncü bir devlet kendisi ile alakalı olmayın bir toprak parçasını bir başka ülkeye peşkeş çekiyor. Böyle bir şey olabilir mi? Bunu niye kabul edelim? Şunu söyleyeyim; Siyonist bir devlete karşı mücadelenin zemini eğer böyle kısmi ve gevşek iki devletli bir çözüm modeli ise, İsrail sorunu burada hep olacaktır. Filistin sorunu da asla böyle çözülemeyecektir. Çünkü İsrail bundan daha çok cesaret alır.

SOYKIRIM DAVASINA KARŞI TAKINDIĞI TUTUM GÖSTERİYOR Kİ İSRAİL İNSANLIĞA KARŞI SAVAŞ AÇMIŞ DURUMDA

İsrailli liderler ve yetkililer, iki devletli çözümü bile kabul etmiyorlar.

Kabul etmeyince ne oluyor biliyor musunuz? İş, Nazi Almanya'sına karşı 1930'larda yürütülen *appeasement*, yani yatıştırma politikasına dönüşüyor.

Almanlar Avusturya ile birleştiler. Yatıştırma politikası uygulandı. Sonra Çekoslovakya'yı işgal ettiler, sakin olun diyerek yatıştırdılar. Diğer bölgeleri silahlandırdılar, yine yatıştırma politikasını izlediler. Hitler sürekli söz verdi, biz burada duracağız daha ileri gitmeyeceğiz dedi. Sonra ne oldu? Polonya'yı işgal ettiler. Siyonizm de aynen böyle. Siz onlara yönelik yatıştırma politikası izlerseniz, onlar daha çok toprak alacaklar, daha çok barbarlık edecekler. Bakınız şimdilerde de tüm dünyaya karşı; ABD, AB ve İslam ülkelerine karşı tavır alıyorlar. İki devletli çözümü reddediyoruz diyerek, karşı çıkıyorlar. Bu kadar pervasızlar.

İsrail insanlığa karşı savaş açmış durumda. Hiçbir ahlaki, normatif, hukuki kaygıları yok. Aklına gelecek her türlü insanlık suçunu, savaş suçunu işliyor. Soykırım suçu işlediler ve buna devam ediyorlar. Soykırım davası açıldığı halde, mahkemeyi tanımayız, biz işimize bakarız diyorlar. Soykırım davasına karşı bile, pervasız bir yapı görüyoruz karşımızda. Hiç kuşkunuz olmasın ki Türkiye başta olmak üzere diğer İslam ülkeleri de bu canavarı yatıştırma politikasını devam ettirirlerse, bir zaman sonra işgal edilen ülkelerden birinin Türkiye toprakları olması ihtimal dışı değil. Gidişat bu yönde. Bunu çok net olarak görmek gerekir.

II. BÖLÜM

İki devletli çözüm modelinden bahsedenler, İsrail'i normal bir devlet gibi görmekte ve İsrail ile müzakere etmenin gerekli olduğunu düşünmekte. Açık söylemek gerekirse bu yaklaşım, Filistin sorununu çözmek istemeyenlerin yaklaşımıdır.

10 Şubat 2024

FİLİSTİN SORUNUNA DAİR ÇÖZÜM SUNARKEN, 1967 SINIRLARINA DEĞİL, 1900'LERE GİDİP BURADAN PARADİGMA ÜRETİLMELİ

Akademik çalışmalarınız ve kitaplarınızda uluslararası hukuk, uluslararası güvenlik, uluslararası insan hakları, BM ve İslam Dünyası konuları ağırlıklı. İsrail-Filistin sorununa ilişkin birçok zaviyeden ve disiplinden bazı çözüm modelleri sunuluyor bu çalışmalarda; 67 sınırlarına dönülsün gibi. Uluslararası hukuku, uluslararası güvenliği çalışmış bir akademisyen olarak sizin zaviyenizden ve uzmanlık alanınızdan çözüm modeli olarak ne çıkıyor acaba?

Mevcut çözüm, yasa dışı yerleşim bölgelerinden işgalcilerin atılmasına imkân vermiyor. Aynı zamanda mülteci haklarını güvence altına almıyor. 8 milyon Filistinli mülteci var. Bunun dışında Filistinli olup Batı Şeria ve Kudüs'te Arap vatandaşı olan ve İsrail apartheid rejimi altında bulunan mağdurlar var. Mevcut çözüm tüm bunları görmezden geliyor. Ayrıca İsraili yetkililerin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasını da imkânsız hale getirebilir. İsrail'in sınırlarının belli olmayışı gerçeğini sorgulamamızı engeller. Çünkü İsrail, dünyada sınırı belli olmayan nadir devletlerden biridir.

100 yıldan fazla bir zamandır bunca haksızlığa uğramış bir halkın böylesi bir çözüme icbar edilmiş olması bizi uluslararası adalet, uluslararası hak, hakkaniyet ve self-determinasyon gibi birtakım insani beklentilere cevap vermekten uzak kılacak bir çözümü sunmaya itebilir. İsrail'in

bir sorun olduğu gerçeğini hem bölgesel hem de küresel bir sorun olduğu gerçeğini ıskalamamıza yol açabilir. Dolayısıyla mevcut çözümü normal kabul etmiyorum. Bizim öncelikle sorunu net tahlil etmemiz lazım. Benim yapmak istediğim de bu aslında.

Bu zaviyeden bakıldığında söze şununla başlayabiliriz. İsrail, sömürgeci, yasa dışı ve işgalci bir devlettir. Başkalarına ait toprakları sömürgeleştirmiştir. Sömürgeciliğin tarihin çöplüğüne atıldığı bir dönemde, uluslararası hukuka aykırı olarak Filistin topraklarını işgal etmiş, bununla yetinmemiş ilhak etmiş, kendi Yahudi nüfusunu dünyanın değişik bölgelerinden getirtip buraya yerleştirmiş ve Filistinlilere etnik temizlik uygulamıştır. Baskıyla, dayatmayla ve zorla Filistinlileri bölgeden çıkarmış, apartheid rejimi demek bile hafif kalacak uygulamalar gerçekleştirmiştir. İnsanlık suçlarına imza atmıştır. Dolayısıyla bizim sorunu nasıl tanımlayacağımız çok önemlidir.

Tüm bunları şunun için tekrar ettim, bizim meseleye dair çözümler sunarken, 1900'lere gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu zaviyeden bakarak bir paradigma üretmemiz gerekir. Böylesi bir perspektife sahip olursak şayet, ilkin bu bizi self-determinasyon meselesine götürecektir. Manda rejiminin özelliklerini bilmemiz lazım. Milletler Cemiyeti'nin 181 sayılı kararının ne denli problemlili olduğunun farkında olmamız lazım. İsrail'in devlet olarak kuruluş sürecinin anormalliğine dikkat kesilmemiz gerekir. En son, yani beşinci olarak da 1967 topraklarına çekilmeyi konuşmamız lazım. Ama uluslararası hukuk ve düzen bize ne öneriyor? 67 topraklarına çekilmeyi paradigma olarak sunuyor. Diğerlerini pas geçelim anlayışında. Diğerlerinin artık İsrail'in kazanımı haline geldiğini adeta baştan kabul ettiriyor bize. Bunları unutamıyorlar. Böylece sorunu yanlış yerden aldıkları için çözüm konusunda da yanlış modeli savunuyorlar. Bir bakıma Filistin'in sömürgeleştirilmiş sorununu çözmek yerine aslında Filistin sorununu hasıraltı etmeyi hedefliyorlar.

Dolayısıyla iki devletli çözüm modelinden bahsedenler, İsrail'i normal bir devlet gibi görmekte ve İsrail ile müzakere etmenin gerekli olduğunu düşünmekte. Açık söylemek gerekirse bu yaklaşım, Filistin sorununu çözmek istemeyenlerin yaklaşımıdır. Bu kolay olan, hiçbir bedel ödemek istemeyen ve mümkünse Filistin meselesini tarihin çöp tenekesine atmak isteyen, palyatif çözümü öneren bir modeldir. Bu hiçbir şekilde İsrail'i karşısına almak istemeyen tamamen apolejetik yenilgi olup emperyalist dayatmaları kabul etmeyi içermektedir. İddiasız ve kendi halkına yabancı olan yönetimlerin bir çözümüdür bu.

İSRAİL'E KARŞI TOPYEKÛN BİR MÜCADELE VERİLMELİDİR, ÇÜNKÜ İSRAİL İLE MÜZAKERE EDİLMEZ, MÜCADELE EDİLİR

Şunu paylaşmak isterim sizinle. Soğuk Savaş boyunca Güney Afrika'daki ırkçı rejime karşı küresel düzeyde mücadele edilirken, Mozambik ve Tanzania gibi komşu ülkeler, yani ret cephesi oluşturmuş olan Afrikalı kimi ülkeler, apartheid rejimi olan Güney Afrika'ya karşı çok büyük bir direnç içinde oldular. Hiçbiri Güney Afrika'ya teslim olmadı. Hiçbiri Güney Afrika ile normalleşmeye çalışmadı. Hiçbiri Güney Afrika'nın dayattığı çözümleri kabul etmedi.

Mesela apartheid rejimi olan Güney Afrika, Afrika topraklarında Bantustanlar kurmaya çalıştı. Irkçı rejim dedi ki madem siz özgürlük istiyorsunuz, madem self-determinasyon istiyorsunuz buyurun size şu an Batı Şeria'da oluşmuş tuhaf kantonlar gibi bir devlet sunuyorum. Bunu Güney Afrika'nın etrafındaki ret cephesi dediğimiz siyahi ülkelerin hiçbiri kabul etmedi. Kimlerdir bunlar? Botswana, Angola gibi ülkeler... Bunların hiçbiri kabul etmedi ve direnişe devam ettiler. Afrika Ulusal Kongresi'ne sahip çıktılar ve onu düşman olarak görmediler.

Bugün Filistin'de ise Hamas'ı düşman olarak gören, Hamas'tan rahatsız olan bir sürü Arap ülkesi olduğu gibi, İsrail ile normalleşmek isteyenler de var bildiğiniz gibi. Esasında Filistin meselesini hasıraltı etmek istiyorlar ve size şunu söyleyebilirim eğer Hamas İsrail tarafından yok edilirse, buna sevinecek bir sürü Arap rejimi söz konusu.

Çok doğru. Maalesef öyle...

Çünkü onlara göre Arap dünyasının en büyük tehlike arz eden aktörü İhvan-i Müslimin, yani Müslüman Kardeşler'dir. Dolayısıyla Hamas'ın bitmesi gerekir diye düşünmektedirler. Filistinliler böylesi bir ihanet çemberiyle karşı karşıya.

İki devletli çözüm dayatmasının arkasında Amerikalılar ve Avrupalılar var. Biden iki devletli çözümü destekliyorum diyor. Bugün Gazze'de uygulayan soykırımı destekleyen birinden bahsediyoruz. Bu şekildeki bir çözüme karşı çıkmamız gerekiyor. Tekrar ediyorum, ben çözümün ne olacağını bilemem ama şunu söyleyebilirim. Tüm Filistin toprakları sömürgeleştirilmiş ve bu gerçeği bana uluslararası hukuk, uluslararası adalet literatürü zaten vermektedir. Sömürgeci bir devlet olarak İsrail'in bana göre yasallığı şüphelidir, saldırgandır, ırkçıdır, yayılmacıdır, toprakları belli değildir, barbardır ve normal bir devlet değildir. Uluslararası olarak muhatap alınmaz, çünkü yayılmacı emelleri devam etmekte ve bundan vazgeçtiğini görmemekteyiz.

Daha önce de belirtmiştim, sınırları belli olmayan tek devlet var dünyada, o da İsrail'dir. Bana göre İsrail uluslararası barışa, düzene ve güvenliğe yönelik en büyük tehdittir. Çözümleri sunarken bu gerçekleri ıskalalamamalıyız. İsrail'e karşı topyekûn bir mücadele verilmelidir. İsrail ile müzakere edilmez, mücadele edilir.

ATEŞKES KARARI ALININCAYA KADAR, EN AZINDAN TÜRKİYE VE İSLAM ÜLKELERİ, AMERİKAN ASKERİ ÜSLERİNİN FAALİYETLERİNE SON VERMELİDİR

Söyleşimiz hazır bu konuya gelmişken, İslam İşbirliği Teşkilatı veya İslam dünyasının, BM ve uluslararası hukuk düzeni içinde İsrail'e karşı ne tür pratik adımlar atılabileceğini sormak isterim. Uluslararası platformlarda ne tür kararlar alınabilir? Bunu sağlamanın yolu yordamı nedir?

Yapılması gereken şey, bütün uluslararası kurumları harekete geçirmektir. BM Genel Kurulu, İslam İşbirliği Teşkilatı, Afrika Birliği gibi platformlarda kapsamlı yaptırım kararı almak gerekir. İkinci olarak ise İsrail'e karşı, başta Müslüman ülkeler olmak üzere hava sahalarının kapatılması gerekir. İsrail ile ticareti, siyasi ve diplomatik ilişkileri kesmek gerekiyor. İsrail'in en büyük destekçisi olan ABD'ye karşı askeri üsler bağlamında yaptırım kararları alınmalıdır. Türkiye dâhil onlarca İslam ve Arap ülkesinde ABD'ye ait askeri üsler vardır. Bu karar alınamıyorsa şayet, en azından ateşkes kararı alınincaya kadar askeri üslerin faaliyetlerine son verilebilir.

Bunun dışında başta İslam ülkeleri olmak üzere uluslararası ticarete dolarla iş yapmama konusunda ortak hareket edilebilir. Hava sahalarını en azından Amerikan savaş uçaklarına kapatabilirler. Amerikan gemilerine karşı geçiş yollarını kapatabilirler. Bana göre sürekli olması lazım ama ürkek olduklarını bildiğim için en azından ABD'nin askeri faaliyetlerini askıya alabilirler. Dolayısıyla masa başlarında oturup, iki devletli çözüm modelini savunmak, tekrarlamak, aslında ipe un sermektir. Filistin sorununu hasıraltı etmektir.

FİLİSTİN'DE BİR DEVLET OLDUĞUNUN FARKINDA OLMAMIZ LAZIM

1988'de ilan edilen Filistin Devleti'nin statüsü nedir? Hangi ülkeler tanımaktadır? BM ve uluslararası hukuk düzleminde tanınırlığı için ne tür adımlar atılabilir? Filistin Devleti'ne ve seçimlerle yönetime gelmiş Hamas'a askeri ve istihbari destek, ekonomik destek, siyasi ve lojistik destek mümkün müdür? Bunun uluslararası hukuk, insan hakları ve BM kararları içerisinde dayanağı var mıdır? Varsa nelerdir?

Bir kere Filistin bir devlettir, bunun farkında olmamız lazım. 1988 yılının Kasım ayında Filistin Ulusal Konseyi, Filistin Devleti'ni ilan etti. Bu ilandan birkaç hafta sonra Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplandı ve üçte ikiden fazla çoğunlukla aldığı kararla Filistin Devleti'ni tanıdıklarını, bundan büyük mutluluk duyduklarını, Filistin Devleti'nin var olması gerektiğini, Filistin halkına self-determinasyon hakkını tanıdıklarını ve İsrail'in 67 sınırlarına çekilmesi gerektiğini ve buraların işgal altında olduğunu belirtti.

Şu anda dünyada Filistin'i devlet olarak tanıyan 140'a yakın ülke var bildiğim kadarıyla. Aynı zamanda 2010 yılında Filistin, Birleşmiş Milletler'e üye olmak için başvuruda bulundu. Amerika o zaman karşı olduğu için veto edeceğini söyledi. Gerçi Amerika şu anda iki devletli çözümü savunuyor.

BM Anlaşması'na göre bir devletin üye devlet olması için Güvenlik Konseyi'ne öneri olarak gelmesi ve veto edilmemesi gerekiyor. Veto mekanizmasından dolayı, yani devlet olarak engellenir düşüncesiyle Filistin, direkt BM Genel Kurulu'na başvurdu ve gözlemci devlet olarak kabul edildi. Karara dikkat etmenizi salık veririm, gözlemci ama bir devlet. Yani Filistin bir devlettir demek bu. Üye devletten farkı, karar mekanizmalarında oy kullanamamasıdır. Yoksa BM toplantılarına katılabiliyor Filistin Devleti. BM devlet olarak kabul etmese bile bu hiç statüsü yok anlamında değil. Mesela Kosova şu anda devlet mi? Devlet olarak muamele görüyor. Oysa Kosova BM üyesi değil.

Filistin, statüsü gözlemci olan bir devlettir ama bir devlet olarak vardır. Reel politik kaygıları dikkate alırsak ki ben bu çözüm modelini kabul etmiyorum ama tüm uluslararası kurumlar 67 sınırlarına İsrail'i davet ederken, iki devletli bir çözüm demiyor mu? Yani Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Gazze Şeridi'nden müteşekkil bir Filistin devleti vardır diyor uluslararası toplum. Devlet olmanın şartlarına bakalım. Devlet olmanın özünde dört şartı vardır. Sürekli bir nüfusun olması lazım. Şu anda sürekli bir nüfus yok mu? Evet var ve yanılmıyorsam 15-16 milyonluk bir Filistin nüfusu var. İkincisi bir toprak parçası olması gerekir. Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Gazze Şeridi bir toprak parçasını ihtiva ediyor. Üçüncü nokta, bir otoritenin ve etkili bir yönetimin olması gerekir. Bu da resmî olarak var ama Siyonist devlet buna hiçbir şekilde izin vermiyor. İşgal politikaları izleyerek, baskınlar düzenleyerek, insanları hapse atarak, askeri saldırılarda bulunarak, katlederek Filistin'in devlet yapısını engelliyor.

SELF-DETERMİNASYON VE MEŞRUIYET AÇISINDAN BAKILDIĞINDA MEŞRU OLAN, SEÇİMLE İŞBAŞINA GELMİŞ HAMAS'TIR

Şu anda Batı Şeria'da İsrail, Oslo Anlaşması'na rağmen bu topraklarda işgalci olarak bulunuyor, çıkmıyor. Çıkmayı bırakın, uluslararası hukuka aykırı olduğu halde, sürekli yeni yerleşim yerleri inşa ediyor, yani işgali artırıyor ve kalıcılaştırıyor. Gazze'de operasyonlar yaparak, Gazze'yi abluka altına alarak suç işliyor. Sonuçta 2006 yılında yapılan seçimleri Hamas kazanmıştı. 2005'ten önce yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimini ise Mahmut Abbas yönetimindeki El-Fetih, Amerikalıların bir bakıma gözetim ve denetim altında kazandı.

Meşruiyet açısından bakacak olursak aslında meşru olan seçimle işbaşına gelmiş olan Hamas'tır. Ama uluslararası sistemin dayatmacı politikalarına baktığımız zaman, Amerikalılar ve Avrupalılar nezdinde muhatap olan Mahmut Abbas yönetimidir. Eğer olaya uluslararası toplum açısından bakılacak olunursa Hamas muhatap olarak tanınmıyor. Olaya meşruiyet, self-determinasyon ve uluslararası hukuk açısından bakılacak olunursa da aslında meşru olan Hamas yönetimi değil midir? Herkes aslında bunu bilmektedir.

Devlet olmanın dördüncü kriterini söylemek gerekirse, bu da uluslararası ilişkilere girme kapasitesidir. Peki, Filistinlilerin kapasitesi var mı? O da var. En son 2015 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taraf oldu. Mahkeme de Filistin'i devlet olarak kabul etti. Filistin Devleti bir sürü uluslararası anlaşmaya taraftır, bir sürü uluslararası örgütle diplomatik ilişkileri vardır. Ayrıca uluslararası örgütlere üyeliği de söz konusu. Filistin'in bir devlet olmadığını söylemek mümkün değil. Peki, Filistin Devleti nasıl bir devlet diye sormak gerekir? Cevabı da şu, Filistin işgal altında olan bir devlettir.

Peki, bir devletin işgali, onun bağımsızlığını ortadan kaldırır mı? Bağımsızlığı elden gider mi? Hayır gitmez. Örneğin Amerika 2001'de Afganistan'ı, 2003'te de Irak'ı işgal etti. Peki işgalden sonra Irak ve Afganistan bağımsız olmaktan çıktı mı? Hayır, çıkmadı. Çünkü uluslararası hukuk bu konuda bize şunu söylüyor: Devletlerin sürekliliği ilkesi temeldir. Bir devlet sürekli olacaksa, bu devleti uluslararası toplumun da koruması gerekmez mi? Nitekim 1990 Ağustos'unda Irak, Kuveyt'i işgal etti bildiğiniz gibi. Uluslararası güçler ve toplum ne yaptı? BM Güvenlik Konseyi devreye girdi ve Irak'ın Kuveyt'ten çıkmasını sağladı. Askeri güç kullanım yoluyla ABD ve müttefiklerine yetki verdiler mi? Evet, verildi.

Bana göre Kuveyt yapay bir devlettir. Irak'ın denizlere ulaşmasını engellemek için İngiltere bunu formüle etti. Kuveyt bile bir devlet olması hasebiyle uluslararası toplum, yani BM Güvenlik Konseyi'nin güvencesiyle bağımsızlığına tekrar kavuşmuş oldu. Ortada böylesi bir

örnek varken, bu Filistin'in devlet olma niteliğini ortadan kaldırır mı? İşgal altındaki bir devletin varlığına hanel getirir mi? Filistin bir devletse ki devlettir ama işgal altında bir devlettir; devlet olmanın anlamı nedir? Devlet olmanın anlamı şudur; istediği uluslararası örgüte taraf olabilir, istediği anlaşmayı yapabilir, istediği gibi hükümet kurabilir ki İsrail bunu sürekli engellemeye çalışıyor. Biliyorsunuz Filistin Kurtuluş Örgütü'yle birlikte hükümet kurmalarını sürekli engelleyen, müdahale eden İsrail Devleti'dir.

BİR DEVLET OLARAK FİLİSTİN, İSTEDİĞİ ÜLKEYLE TİCARİ, ASKERİ, HUKUKİ, İSTİHBARİ İLİŞKİ KURABİLİR VE İSTEDİĞİ ULUSLARARASI ÖRGÜTE ÜYE OLABİLİR

Devlet olmanın diğer anlamlarını zikretmeye devam edelim. Filistin eğer bir devlet ise, istediği eğitim politikasını izleyebilir, istediği anayasayı yapabilir, istediği dış politikayı izler. İsteddiği devletle yakınlık kurabilir, istediği ülkeyle istihbarat anlaşması yapabilir, istediği ülkenin silahını alabilir. Filistinli yetkililerin yargısal muafiyeti vardır. Filistinli bakanlar hiçbir şekilde kaçırılmaz. Milletvekillerine dokunulamaz. Ama İsrail tutuklayabiliyor, yargılayabiliyor ve bazen de hapse atabiliyor.

Aynı zamanda Filistinlilerin, Filistin Devleti'ni koruma hakkı vardır. Bir devlet olarak onların cumhuriyeti koruma hakları mevcuttur. Ayrıca Filistinli savaşçılar da işgal kayıtlarına göre savaşçılardır, terörist değil. Bunlar devletlerini korumak için meşru müdafaa haklarını koruyan askerlerdir. Filistin'i devlet olarak kabul etmezseniz, mesela Gazze'de kendini savunanlara ne demek durumunda kalacağız? Literatürde biz bunlara ulusal direniş örgütü diyoruz. Yani direnme hakkı olan örgütler.

Filistin bir devletse ki bana göre devlet, o zaman Filistinli savaşçılara asker dememiz lazım. Bunlar ele geçirildiği zaman esir muamelesi görmelidirler. İsrail ise bunlara terörist muamelesi yapıyor. Özetle nereden bakarsanız bakın, Filistin'in çok geniş hakları var. İsteddiği devletten silah alabilir. Size ilginç bir şey söyleyeyim, Türkiye'de hiç konuşulmayan bir şey. Filistin bir devletse eğer, Gazze şu anda silahlı bir saldırı altında ve bir soykırım yaşamakta. İnşallah Uluslararası Adalet Divanı da buna ilişkin karar alır. Soykırım karşısında Birleşmiş Milletler'in kurucu anlaşmasınının 51'inci maddesine göre Filistin'in meşru müdafaa hakkı vardır. Meşru müdafaa bireysel de müşterek de, yani kolektif de olabilir. Herhangi bir devlet Filistin'in işgal altında olduğunu kabul ediyorsa, bu durumda bir başka devlet işgal altındaki devlete destek olabilir. Eğer Filistin'e karşı çıkmayan bir devletse, isterse Filistinlilerle birlikte İsrail'e karşı da savaşabilir.

Brezilya veya Rusya mesela Filistin Devleti ile ekonomik bir anlaşma imzalayabilir mi?

Tabii yapabilir. Uluslararası alanda her şeyi yapabilir. Bu meşrudur. Hiçbir devlet engel olamaz. Çünkü devletin egemenliği ve toprak bütünlüğü esastır. Devletin iradesine ipotek konulamaz. İstedığı uluslararası örgüte üye olabilir. Kimse buna müdahale edemez. Aynı zamanda tüm bunlar, self-determinasyon hakkının bir devamıdır.

BM GENEL KURULU BARIŞ İÇİN BİRLEŞME İLKESİYLE GAZZE'YE ASKER GÖNDERME KARARI ALABİLİR

BM ne yapabilir? Bu tabloda BM Güvenlik Konseyi'nden karar çıkma ihtimali yok. Çünkü ABD sürekli veto ediyor. O zaman BM Genel Kurulu devreye girebilir. Birleşmiş Milletler'in barış için birleşme diye bir kararı var. Sözleşme'de bu *uniting for peace* diye geçiyor. Bunu yaşanmış bir örnekle somutlaştırırım.

Güvenlik Konseyi 1950'de Kore Savaşı olduğunda, sözüm ona -ki buraya itirazım var benim- Kuzey Kore, Güney Kore'yi işgal etti. Güney Kore egemen bir devlet olduğu için, ABD konuyu Güvenlik Konseyi'ne taşıdı ve Konsey kararı ile bu işgali kırdı. Kuzey Kore'nin derhal oradan çekilmesini istedi. 1950'de Güvenlik Konseyi bunu nasıl yaptı? Kuzey Kore Sovyetler Birliği'nin nüfuzu altındaydı. Çünkü Sovyetler Birliği orayı özgürleştirdi. Bunu nasıl yaptı? 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti kurulduğu zaman, Çin adına Çin'i, Komünist Çin temsil etti. Güvenlik Konseyi'nde Batılı devletler bunu kabul etmediler. ABD başta olmak üzere Batılı ülkeler biz komünist rejimi tanımıyoruz, meşru kabul etmiyoruz dediler. Onun yerine milliyetçi olan Çin yönetimini kabul ediyoruz dediler.

Sovyetler Birliği Güvenlik Konseyi'nde böylelikle yalnız kalmış oldu. Yalnız kalınca da çok tepki gösterdi ve Güvenlik Konseyi'ni boykot etti. Amerikalılar bu tablo karşısında Güvenlik Konseyi'nde istediği kararı çıkardı. Sovyetler Birliği süratle geri geldi Konsey'e. Sovyetler Birliği'nin geri gelmesiyle Amerika şöyle bir öneri getirdi: Eğer BM, uluslararası barış ve güvenliği sağlamak için sürekli veto nedeniyle karar alamıyorsa, bu durumda Genel Kurul 24 saatte toplanır ve üçte ikilik oy çokluğuyla gerektiğinde her türlü tedbiri alma imkânı verecek bir tavsiye kararı alabilir. Bağlayıcı olmayan her türlü tavsiye kararı alabilir. Nitekim Güvenlik Konseyi'nde bu karar alındı. 1950-1953 arası Türkiye gibi ülkeler de bu tavsiye kararına binaen Güney Kore'ye asker gönderdi. Özetle Genel Kurul'un barış için birleşme tavsiyesi çerçevesinde asker gönderildi.

Ben de bu karara dayanarak, 1950-1953 yılındaki karar mekanizması gibi BM devreye girebilir önerisinde bulunmak istiyorum. Barış için birleşme kararı için Genel Kurul, İsrail'e karşı her türlü tavsiye kararı alabilir. Filistin halkının devlet olma mücadelesini destekleyebilir. Filistin'e her türlü askeri desteği verebilir. Kararda, İsrail'e karşı yaptırım kararı alınabilir. Aynı Güney Afrika Cumhuriyeti'nin yaptığı gibi. Askeri, ekonomik, siyasi, diplomatik, kültürel entelektüel her türlü karar alabilir. Barış gücü askerlerini bölgeye gönderebilir, hatta askeri güç kullanımı, yani askeri zorlama tedbiri de alabilir. Tavsiye niteliğinde tabii ki eğer siz buna uymak isterseniz uyarınız. Bu yasaldır, uluslararası hukuka uygundur.

Bütün bunların yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu Türkiye'de nedense hiç konuşulmaz. BM'nin dışında uluslararası örgütler bunu yapabilir. Batı dışı örgütler, mesela Afrika Birliği örgütü ya da Bağlantısızlar Grubu böylesi bir girişim başlatabilir. İslam İşbirliği Teşkilatı da tabii ki yapabilir. Ben böyle bir hukuki mücadele zeminine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Özetle şunu demek isterim, Filistin bir devlet ve lütfen Filistin'e bir devlet gibi davranalım.

BM SOYKIRIMI ÖNLEME SÖZLEŞMESİ'NE GÖRE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ EN İYİ YERİNE GETİREN DEVLET YEMEN'DİR

Peki, hukuki zeminde mücadele derken, Güney Afrika'nın İsrail aleyhine Uluslararası Adalet Divanı'nda açtığı soykırım davası var. Bu davanın önemi nedir? İsrail'in hem aleyhine hem de lehine çıkma şeklindeki iki muhtemel kararı göz önünde bulunduracak olursak bu iki kararın da Gazze'deki işgale ve Filistinlilerin davasına yansımaları ne olur?

Güney Afrika'nın başvurusunu önemsiyorum, ciddiye alıyorum, tebrik ve takdir ediyorum. Çünkü Güney Afrika 1948 yılında kabul edilen Soykırımı Önleme Sözleşmesi'ne taraf olmanın yükümlülüğünü yerine getiriyor. Bu uluslararası sözleşmeye devletlerin büyük çoğunluğu aşağı yukarı taraftır. Sözleşme'ye göre soykırım suçunun işlenmesi söz konusu ise, taraf devletlerin bunu engelleme yükümlülükleri söz konusudur. Sözleşme'ye göre soykırımı engellemeye çalışan devletlerin başında bana göre önde geleni Yemen'dir. Yemen'i bize ters anlatıyorlar. Yemen ne yapıyor? İsrail'e giden gemilerin Kızıldeniz'den geçişini engelliyor.

Yemen, İsrail'e giden gemilere askeri müdahalede bulunuyor. Peki Yemen doğru mu yapıyor? Soykırımı Önleme Sözleşmesi ne diyor? Ateşkes kararı alınıncaya kadar İsrail'in varlığını, ekonomik gücünü artıran bu gemileri engelleyeceğim diyor. Çünkü soykırım yapma potansiyelini artırıyor bu gemiler. Doğru değil mi bu argüman? Bence doğru hareket ediyor Yemen. Peki, BM ne kararı aldı? Yemen'in yaptığının uluslararası hukuka aykırı olduğu, barışa ve güvenliğe zarar verdiği için yaptırım kararı aldı. Çin ve Rusya çekimser kaldı. Bu tablo bile

utanç verici bir dünyada yaşadığımızı gösteriyor. Soykırımı Önleme Sözleşmesi'ne uygun şekilde yükümlülüklerini en iyi şekilde yerine getiren Yemen Devleti olduğu halde ve takdir edilmesi gerekirken, BM aldığı kararla Yemen'i kınıyor. Hakikaten olacak iş değil. Dolayısıyla Soykırımı Önleme Sözleşmesi'ne taraf olan devletler bunu engelleyemiyorsa bu durumda cezalandırmak için çaba göstermesi gerekir. İsrail ile en azından işbirliği yapmaması gerekir ve aynı zamanda Birleşmiş Milletler'e meseleyi taşıması beklenir. Bütün bunları isterse taraf olan tüm devletler yapabilir. Şimdilik bunu Güney Afrika yapıyor. Aynı zamanda bu anlaşmaya göre taraf devletler, isterlerse Uluslararası Adalet Divanı'na soykırım yapıldığını tespit ettirmek için başvurabilirler. Ya da Güney Afrika'nın davasına destek olabilirler. Peki, Mahkeme'den ne bekleniyor?

ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NDAN SOYKIRIMI TESPİT ETMESİ BEKLENTİSİ VAR VE NİSPETEN OBJEKTİF BİR MAHKEME OLDUĞU İÇİN DAVA ÖNEMSİZ GÖRÜLMEMELİ

Beklenen çok şey var. Birincisi soykırımı tespit ettirmek. Uluslararası Adalet Divanı nispeten objektif sayılabilecek, 17 üyeden oluşan ve sadece Batılı ülkelerini değil, dünyanın değişik hukuk sistemlerini temsil eden yargıçları barındıran bir mahkeme. Dolayısıyla bu gelişmeyi önemsiz veya küçük görmek mümkün değil.

Bu yüzden mahkemeye “Dünya Mahkemesi” deniyor değil mi?

Evet, Birleşmiş Milletler'in en önemli altı organından biri. Dolayısıyla burada soykırım işlendiğine dair karar çıkarsa, Amerika ve İsrail'in soykırım yoktur demeleri muhal olacak. Komik kalacak. Bana göre, böylesi yüksek bir otoritenin karar alması halinde, İsrail ve ABD daha bir zorlanacaktır.

Bunun yanı sıra alınması beklenen bir sürü karar da olabilir. Mesela delillerin karartılmamasına dönük tedbirler gibi. İsrail'in Gazze'de yaşayanların evlerine dönmelerini sağlaması, insani yardımların geçişine engel olmaması, hak ihlallerinin tekrar edilmemesi gibi birtakım kararlar da alabilir Mahkeme. Dolayısıyla ortada sadece soykırım tespiti kararı değil söz konusu olan. Burada şunu da dile getirmeden geçmemek lazım. Soykırım tespiti uzun süreli bir şey. Çabucak olmayabilir. Mahkeme, birkaç yıl içinde ancak ortaya çıkarır. Yani esasa ilişkin mütalaa uzun sürecek. Bosna davası da öyle oldu.

Şunu da belirtmem gerekecek. Mahkeme soykırım olmadığı sonucuna varırsa, biz soykırım yaşanmadığını kabul mu edeceğiz? Buna ilişkin endişeler de var. Bu durumda ne yapılması

gerecek? Nitekim Mahkeme daha önce Bosna'da böylesi bir karar almıştı. Bosnalılar karşı dava açtı ve karar 2000'li yıllarda çıktı. Çıkan kararda Mahkeme dedi ki Bosna'da bütün Müslümanlara karşı soykırım olmamıştır, sadece Srebrenitsa'da soykırım yaşanmıştır. Bundan dolayı Sırbistan suçlu görülmedi. Yani Sırbistan'ın bu işin arkasında olduğunu kabul etmedi Uluslararası Adalet Divanı. Dolayısıyla burada da böyle bir karar çıkar mı endişesi haklı bir endişe bence.

KANAATİM, İSRAİL'İN ALEYHİNE BİR KARARIN ÇIKMA İHTİMALİ OLDUĞUDUR

Uluslararası Adalet Divanı'nın İsrail aleyhine vereceği bir karar olması halinde, BM Genel Kurulu ile BM Güvenlik Konseyi'nde süreç nasıl ilerleyecek? Uluslararası düzenin, uluslararası toplumun bu karar sonrasında İsrail'e bakışı ne olur? İsrail'i nasıl bir gelecek bekliyor? Karar sonrası İsrail ne tür hamleler yapabilir?

Benim kanaatim İsrail'in aleyhine bir kararın çıkma ihtimali olduğudur. Çünkü her şey o kadar açık ki gözlerimizin önünde yaşanıyor hâlâ tüm vahşetler. Ağzını açan her İsraili yetkili, biz Hamas'ı yok edeceğiz, Gazze'yi dümdüz edeceğiz, Gazze'ye atom bombası atılmalı, susuz ve elektriksiz bırakılmalı Gazzeliler, onlar da suçludur şeklinde demeçler vermekteler. Yani göstere göstere bunları yapıyorlarken, soykırım olmadığını söylemek için, insanın hakikaten aklını kaybetmiş olması lazım. Ben Mahkeme'nin bu riske gireceğini düşünmüyorum. Çünkü böyle bir karar alması, Uluslararası Adalet Divanı'nın meşruiyetini sorgulamaya iter. Zaten BM Güvenlik Konseyi'nin meşruiyeti giderek sorgulanıyor. Bu muhtemelen BM sisteminin çöküşünü de hızlandıracak bir gelişme olur.

Ben orada yargıç olsam böyle bir karar almam. Benim kanaatim göstere göstere soykırım yok demeyecekleri yönünde. Kendi adıma birtakım tedbir alacaklarımı ümit ediyorum. Almazlarsa da mahkeme kendi ayağına kurşun sıkılmış olur.

DİVAN SOYKIRIM YAPILDIĞINA HÜKMEDERSE, İSRAİLLİ YETKİLİLERİN ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ'NDE YARGILANMALARI DAHA MÜMKÜN OLACAKTIR

Eğer soykırım olduğu saptaması olursa, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin İsraili yetkileri yargılaması çok daha mümkün olacaktır. Biliyorsunuz Uluslararası Ceza Mahkemesi ayrı bir mahkeme. Çünkü Ceza Mahkemesi'nde devletlerin değil, bireylerin yargılanması söz konusu. Şimdi burada eğer ki soykırım kararı çıkarsa, mahkemeden birkaç sene sonra tabii olacak bu,

ihtiyati tedbir karar alınması da bir bakıma orada soykırım olduğunu ihsas ediyor demek olacaktır. Divan'ın ihtiyati tedbir kararı alması, en azından soykırıma dair bir kanaati olduğunu da bize gösterecektir.

Böyle bir durumda Uluslararası Ceza Mahkemesi daha cesur davranacaktır. Açık söyleyeyim, bugüne kadar Ceza Mahkemesi ne yazık ki ipe un sermekle meşguldü. Çünkü İsrail'den korktukları belli. Başsavcı da dâhil olmak üzere İngiltere'nin baskı uyguladığı konuşuluyor. İngiltere Mahkeme'nin İsrail aleyhine ve İsraili yetkililer aleyhine karar vermesini engellemeye çalıştığına dair iddialar söz konusu. Fakat Uluslararası Adalet Divanı bütün dünyanın arkasında olduğunu bilerek çok daha cesur davranacaktır. Bu durumda da şahsi olarak pek çok İsraili yetkilinin Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından yargılanması ve mahkûm edilmesi de böylelikle mümkün olabilir diye düşünüyorum.